

ผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีที่มีต่อ
การแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร
The Effects of Learning Management Based on The Buddhist Instructional Model
Affecting Preschool Children's Creative Problem Solving,
Mueang Yasothon School, Yasothon Province

กมลพรรณ แสนจันทร์* ดารารัตน์ อุทัยไพค์** และ ประดิษฐา ภาษาประเทศ***
นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*
ดร., วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล***
Kamonphan Saenchan* Dararat Uthaipayuck** and Praditha Parsapratet***
Graduate Student of Master Degree Program in Early Childhood Education,
Faculty of Education Phranakhon Rajabhat University*
Dr., College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University**
Assistant Professor Dr., Faculty of Home Economics Technology, Raja Mangala University***
Corresponding author E-mail: kamonpam26@gmail.com
(Received: May 18, 2023; Revised: July 01, 2023; Accepted: July 26, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี และ 2) เปรียบเทียบการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนในเครือข่ายคุณภาพการศึกษาไตรมิตรสัมพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโสธร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการ เรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี จำนวน 32 แผน และ 2) แบบทดสอบการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยจำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ .92 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) ประกอบด้วย การทดสอบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples) และการ ทดสอบเป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี พบว่า กลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัยหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียน การสอนแบบพุทธวิธีหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์, รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were to: 1) compare preschool children's creative problem-solving of the experimental group before and after learning management based on the Buddhist Instructional Model, and 2) compare preschool children's creative problem-solving after the experiment between the experimental group and the control group. The population in this research consisted of preschool children who attended kindergarten year 3 in the second semester of the academic year 2022 at schools in the educational quality network Traimitr Samphan Schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office. Cluster random sampling was used to gather the samples to establish the experimental group and the control group, with 10 boys and girls in each group. The instruments used in this research were: 1) 32 learning management based on the Buddhist Instructional Model lesson plans, and 2) 20 items of a preschool children's creative problem-solving test with a reliability of .92. The statistics used in the research were mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-tests: t-test dependent samples and t-test independent samples.

The research results revealed that: 1) When comparing preschool children's creative problem-solving of the experimental group after the experiment, the preschool children in the experimental group who were implemented with learning management based on the Buddhist Instructional Model had higher creative problem-solving than before the experiment with a statistical significance level of .05. 2) When comparing preschool children's creative problem-solving after the experiment between the experimental group and the control group, the preschool children who were implemented with learning management based on the Buddhist Instructional Model in the experimental group had higher creative problem-solving than the control group with a statistical significance level of .05.

Keywords: Creative Problem Solving, The Buddhist Instructional Model, Preschool Children

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักสูตรปัจจุบันในการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้มีการนำทักษะที่ตรงกับศตวรรษที่ 21 เข้าไปในหลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem-Solving) การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative) การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Communication) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration) และความตระหนักรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural Awareness) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ ดี เก่ง และคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการเรียนรู้ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะใหม่ สามารถเรียนรู้ได้ต่อเนื่องเท่าทันโลกอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) จะเห็นว่า ทักษะการคิดเป็นทักษะพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในศตวรรษที่ 21 และการคิดที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา ซึ่งการคิดที่ครอบคลุมกระบวนการคิดของทักษะการคิดขั้นสูงทั้ง 3 การคิด คือ การคิดแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดที่ช่วยในการออกแบบและพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย (พรสวรรค์ วงศ์ธารธรรม, 2558) ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐาน

การเรียนรู้ การพัฒนาการคิดเป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผล ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สังเกต สืบเสาะความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล จึงกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาให้เหมาะสมกับวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากผลการรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเมืองยโสธร พบว่า การดำเนินงานมาตรฐานที่ 1 คุณภาพเด็ก จุดเด่นของเด็กปฐมวัย คือ เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย มีทักษะการเคลื่อนไหว ร่างกายได้คล่องแคล่ว เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แสดงออกทางอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส ร่วมกิจกรรมอยู่ในสังคมได้เหมาะสมกับวัย และมีจุดสำคัญที่ควรพัฒนาเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ คือ เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาด้านสติปัญญา ให้เด็กกล้าแสดงออกทางความคิด ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น (รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเมืองยโสธร, 2565) และจากการสำรวจข้อมูลการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ในโรงเรียนเครือข่ายคุณภาพการศึกษาไตรมิตรสัมพันธ์ได้รับประสบการณ์ตรงจากการสังเกต สำรวจ และการลงมือปฏิบัติค่อนข้างน้อย เมื่อเด็กพบเจอกับปัญหาที่เด็กไม่ค่อยประสบพบเจอมาก่อนจึงเป็นเรื่องยากที่เด็กจะแก้ปัญหานั้นได้ เด็กไม่สามารถที่จะตัดสินใจว่าจะแก้ปัญหานั้นด้วยวิธีใดจึงจะเหมาะสมกับปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กขาดความสามารถในการแก้ปัญหา จึงต้องส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเอง เด็กจะต้องได้รับการส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้แก้ปัญหาวัยวิธีที่สร้างสรรค์และหลากหลายวิธี และสามารถปฏิบัติได้ผลจริง การฝึกฝนให้เด็กได้แก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์จะช่วยพัฒนาให้เด็กได้เรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า และดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (ณัฐวดี วังสินธ์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 31 กรกฎาคม 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้พบว่าแนวทางการส่งเสริมการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย คือ รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เป็นการการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัยในการคิดแก้ปัญหาด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนา เน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เริ่มต้นจากการมีความตระหนักและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนนำไปสู่การคิด การแสวงหาความรู้ โดยใช้การคิดแบบแยกคาย ฝึกพัฒนากาย จิตใจและปัญญา เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญ คือ การให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการคิดและเป็นวิธีที่เด็กรู้จักแก้ปัญหารูปแบบและสิ่งต่าง ๆ เป็นวิธีที่ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีความอยากรู้อยากเห็น มีสามารถในการใช้สติปัญญาเพื่อประพฤติปฏิบัติหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีที่แปลกใหม่ ได้ตามความต้องการด้วยความเต็มใจและสมัครใจ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป สอดคล้องกับ พระมหาเอกชัย วิสุทโธ (2564) ได้ศึกษาการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีที่นำมาใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้หลักอริยสัจ 4 เป็นธรรมะที่เป็นแก่นแท้ของศาสนา ประกอบด้วยองค์ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค การพัฒนาเด็กด้วยหลักอริยสัจ 4 ตั้งแต่ระดับปฐมวัย คือ ให้เด็กฝึกคิดตามสภาพความเป็นจริงของสาเหตุที่เกิดขึ้นจะทำให้เด็กฝึกกระบวนการคิด ใช้ปัญหาในการสืบหาสาเหตุของปัญหา และคิดทางแก้ไขทำให้ไม่แก้ปัญหาวัยวิธีที่ง่ายและรู้สึกรู้ว่าสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นย่อมต้องมีสาเหตุของการเกิด มิใช่เกิดขึ้นเองปราศจากเหตุผล เมื่อเด็กได้รับการฝึกด้วยหลักของทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่เด็กจะเป็นคนมีเหตุผล แก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการใช้ปัญญา และมีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ สุปรียา อีร์สิรานนท์ และคณะ (2558) ได้ศึกษาพุทธวิธีเสริมแรงพฤติกรรมการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัย พบว่าการทดลองใช้รูปแบบพุทธวิธีเสริมแรงพฤติกรรมการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการไปในทิศทางที่ดีขึ้น และผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการสอนแบบพุทธวิธีของ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2548) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการณ์อัน

สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยปรากฏว่าได้รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้นำหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีในด้านการนำไปใช้มีความเหมาะสมมากที่สุดในทุกด้าน รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี ได้มีการนำหลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนามาวางรากฐานอยู่บนสติปัญญาและการหาเหตุผล สอนให้คิดอย่างอิสระ กระตุ้นการคิดหาเหตุผลด้วยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง การฝึกใช้ความคิดให้รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างตื้น ๆ ผิวเผิน เป็นขั้นตอนสำคัญของการแก้ปัญหา พบว่า เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเมืองยโสธร ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับจุดที่ควรพัฒนาเด็กปฐมวัยจากรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาและบริบทของโรงเรียนเมืองยโสธร ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการคิดพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และโรงเรียนเมืองยโสธร ได้เข้าร่วมโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ “โรงเรียนวิถีพุทธ” ซึ่งมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ผู้วิจัยเชื่อว่าถ้านำรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีมาจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กปฐมวัยโรงเรียนเมืองยโสธร จะสามารถส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้ เด็กได้ฝึกคิดแบบเหตุและผลเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา การกระตุ้นให้เด็กคิดแก้ปัญหาเป็นขั้นตอนจนเกิดเป็นความรู้ และเด็กได้ฝึกการแก้ปัญหาอย่างมีแบบแผน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวและความสำคัญของการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีที่มีต่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยวิธีที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างอิสระและสร้างสรรค์ตั้งแต่เด็ก จะส่งผลให้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ทั้งกับตัวเด็กและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำรงชีวิตอยู่ร่วมสังคมอย่างสร้างสรรค์เกื้อกูล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ เด็กปฐมวัย ชายและหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนในเครือข่ายคุณภาพการศึกษาไตรมิตรสัมพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 จังหวัดยโสธร จำนวน 12 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน รวม 12 ห้องเรียน จำนวนเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น 104 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย ชายและหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนในเครือข่ายคุณภาพการศึกษาไตรมิตรสัมพันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 จังหวัดยโสธร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ทุกห้องเรียน มีลักษณะคล้ายคลึงกัน สุ่มมา 2 ห้องเรียน จาก 12 ห้องเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มโดยวิธีจับฉลากเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง

และกลุ่มควบคุม โดยกำหนดให้กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนเมืองโสธร จังหวัดโสธร และกลุ่มควบคุม ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 10 คน คือ เด็กปฐมวัย ชายและหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านสว่างเชียงหวาง จังหวัดโสธร

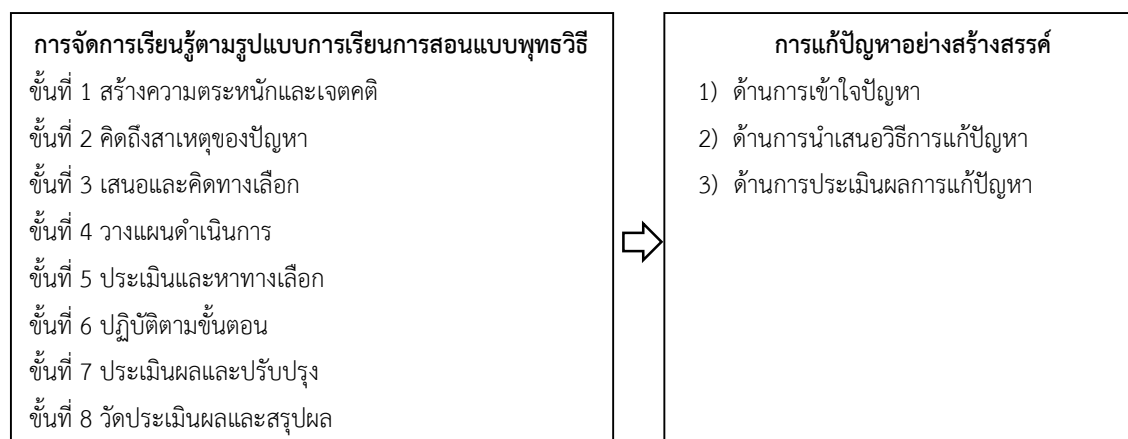
3.2 ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 30 นาที ในช่วงเวลากิจกรรมเสริมประสบการณ์

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี

3.3.2 ตัวแปรตาม คือ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.5 สมมติฐานของการวิจัย

3.5.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี กลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3.5.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี ผู้วิจัยได้ศึกษาคู่มือหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี ซึ่งได้มีการประยุกต์และพัฒนามาจาก ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2548) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่นำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยกำหนดขั้นตอนการสอนเป็น 8 ขั้นตอน เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี และนำที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พบว่า ระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีโดยรวมมีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

3.6.2 แบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 แนวคิดทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ ที่ครอบคลุมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของ พัชรา พุ่มพชาดี (2552) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และนำแบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อประเมินค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบทุกข้อ เท่ากับ 1.00 และตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยคัดเลือกไว้ 4 สถานการณ์ จำนวน 20 ข้อ โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.40 ถึง 0.80 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.38 ถึง 0.84 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับได้ เท่ากับ 0.92

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.7.1 ทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) กับกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบทดสอบการปฏิบัติประกอบสถานการณ์ 4 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ ทดสอบวันละ 1 สถานการณ์ โดยทดสอบแบบรายบุคคล คนละ 5 นาที รวมระยะเวลาวันละ 50-60 นาที ทดสอบทั้งหมด 4 วัน (วันอังคาร - วันศุกร์) โดยใช้แบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.7.2 ดำเนินการทดลองการใช้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีกับกลุ่มทดลอง ซึ่งทำการทดลองในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 30 นาที

3.7.3 กลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 30 นาที

3.7.4 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่ใช้แบบทดสอบชุดเดิม จำนวน 4 สถานการณ์ วันละ 1 สถานการณ์ทดสอบเป็นรายบุคคล ระยะเวลาทดสอบ คนละ 5 นาที จำนวน 10 คน รวมระยะเวลาวันละ 50-60 นาที ใช้เวลาในการทดสอบ 4 วัน (วันอังคาร-วันศุกร์) นำข้อมูลที่ได้รับจากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.7.5 นำคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี และแบบปกติไปทำการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.8.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี โดยการทดสอบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent Samples)

3.8.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบเป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent Samples)

3.8.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีที่มีต่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	10	11.50	1.58	54.88*	.000
หลังการทดลอง	10	19.10	1.10		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี พบว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.5 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.58 และหลังการจัดการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.10 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.10 แสดงว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีเป็นรายด้าน

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการเข้าใจปัญหา	10	6.40	.51	7.50	.52	45.00*	.000
2. ด้านนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา	10	1.70	.48	3.80	.42	28.50*	.000
3. ด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา	10	3.40	.96	7.80	.63	39.00*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี โดยเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเข้าใจปัญหา เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.40 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 หลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.50 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .52 ซึ่งแสดงว่าหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเข้าใจปัญหาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย และด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .48 หลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 แสดงว่าหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี เด็กมีความสามารถด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย และด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา เด็กปฐมวัย

กลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .96 หลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .63 แสดงว่าหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเด็กมีความสามารถด้านการประเมินผลการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย

4.2 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
โดยภาพรวม

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	10	19.10	1.10	20.24*	.000
กลุ่มควบคุม	10	10.30	.82		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.10 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .82

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
เป็นรายด้าน

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	กลุ่มทดลอง (n=10)		กลุ่มควบคุม (n=10)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการเข้าใจปัญหา	7.50	.52	6.50	.85	3.162*	.005
2. ด้านนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา	3.80	.42	1.90	.31	11.40*	.000
3. ด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา	7.80	.63	1.90	.87	17.273*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้ง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลองค่าเฉลี่ยด้านการเข้าใจปัญหาของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.50 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .52 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.50 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .85 ด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.90 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .31 และด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.80 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .63 และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.90 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .87

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีกลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง คิดอย่างเป็นระบบ เน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เริ่มต้นจากการมีความตระหนักและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนจากการลงมือปฏิบัติ นำไปสู่การคิด การแสวงหาความรู้ ฝึกพัฒนากาย จิตใจ และปัญญา มีความพยายามอดทน เพื่อไปสู่ความสำเร็จของชีวิต สรุปลงด้วยการประยุกต์เอาหลักธรรมและวิธีการทางพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาเอกชัย วิสุทโธ (2564) ที่กล่าวว่า การพัฒนาเด็กด้วยหลักอริยสัจ 4 ตั้งแต่ระดับปฐมวัย คือ ให้เด็กฝึกคิดตามสภาพความเป็นจริงของสาเหตุที่เกิดขึ้นจะทำให้เด็กฝึกกระบวนการคิด ใช้ปัญหาในการสืบหาสาเหตุของปัญหา และคิดทางแก้ไข ทำให้ไม่แก้ปัญหาวัยอารมณ์และความรู้สึก รู้ว่าสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นย่อมต้องมีสาเหตุของการเกิดมิใช่เกิดขึ้นเองปราศจากเหตุผล เมื่อเด็กได้รับการฝึกด้วยหลักของทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่เด็กจะเป็นคนมีเหตุผล แก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการใช้ปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้เด็ก ริเริ่มคิดค้นการแก้ปัญหาให้อิสระในการคิดแก้ปัญหา โดยครูกำหนดสถานการณ์ที่ทำให้ทายความสามารถของเด็ก กระตุ้นความสนใจให้เด็กคิดค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาย่างหลากหลายวิธี ด้วยความกระตือรือร้น จึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ขึ้นตามลำดับในแต่ละสัปดาห์ของการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับ พาสนา จุลรัตน์ (2564) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการคิดที่มีความสำคัญในชีวิตของบุคคล ถ้าเราต้องการให้บุคคลมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และคุ้นเคยกับการแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการแก้ปัญหานั้นมีความชำนาญ เพราะการแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นในความจำขณะทำงาน (Working Memory) ซึ่งความจำชนิดนี้มีความสามารถที่จำกัดในการเก็บข้อมูลหรือจำข้อมูล ดังนั้น ถ้าผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้ทักษะที่จำเป็นก็จะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ฝึกให้ผู้เรียนได้เผชิญกับการปัญหาหลากหลายรูปแบบ เพื่อผู้เรียนจะได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และเมื่อปัญหาเกิดขึ้นจริง ๆ ในชีวิต ผู้เรียนก็จะสามารถเลือกกลวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม จัดสถานการณ์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการหรือตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาวัยตนเองเรียนรู้กลวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีความหมาย และสอนทักษะการแก้ปัญหาแก่ผู้เรียนด้วยวิธีการค้นพบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Treffinger et al. (1994 อ้างถึงใน พัชรา พุ่มพชาติ, 2556) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหายังสร้างสรรค์ครูต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่อิสระ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างงานใหม่ โดยมีการติดตามและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จตามสถานการณ์ และวิธีการให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างหลากหลาย

ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง Isaksen et al. (2000 อ้างถึงใน กฤตยาณี ทองอัม, 2560) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างงานใหม่โดยมีการติดตามและสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้ได้ประสบผลสำเร็จตามสถานการณ์ และวิธีการให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สนับสนุนให้มีการเรียนรู้ด้วยการคิดที่หลากหลายโดยจัดเตรียมข้อมูลและห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่อิสระและไม่บีบจำกัด สนับสนุนการเรียนรู้และ การนำไปใช้ของทักษะและเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมทั้งในชั้นเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า เด็กปฐมวัยยังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในแต่ละด้านสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีทุกด้านสามารถอภิปรายผลตามรายด้านได้ดังนี้

5.2.1.1 ด้านการเข้าใจปัญหา การที่เด็กปฐมวัยมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เนื่องจากสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนดขึ้นเป็นสิ่งที่ใหม่ แตกต่างไปจากการจัดการเรียนรู้ที่ครูใช้สอนแบบปกติ จึงทำให้เด็กสนใจ กระตือรือร้นในการค้นหาปัญหา และค้นพบสาเหตุปัญหาด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการสังเกตสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียด รอบคอบ อีกทั้งครูคอยกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ใช้คำถามปลายเปิดให้เด็กคิด เสริมแรงด้วยคำชมเชยเมื่อเด็กมีพฤติกรรมเชิงบวกในการบอกปัญหาและสาเหตุของปัญหาอย่างหลากหลายวิธี ซึ่งสอดคล้องกับ วารุณี เรืองรู้ (2564) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเป็นการเรียนการสอนที่ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการจัดการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เริ่มต้นจากการมีความตระหนัก และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนนำไปสู่การคิด การแสวงหาความรู้ โดยใช้การคิดแบบแยกย่อย ฝึกพัฒนาการ จิตใจและปัญญา มีความพยายาม อดทน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bruner (1963 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2563) บรูเนอร์ เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนสนใจและการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery Learning) โครงสร้างความรู้ (Cognitive Structure) ของเด็กจะสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาในแต่ละช่วงวัยและมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับเด็กจึงต้องเหมาะสมกับระดับความพร้อมและสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก

5.2.1.2 ด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา จากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เด็กทุกคนให้ความร่วมมือ ตั้งใจ และร่วมกันคิดหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายวิธี /แนวคิด เมื่อเด็กรู้ว่าวิธีของกลุ่มตนเอง ขำกับเพื่อน เด็กจะกระตือรือร้นช่วยกันคิดหาวิธีใหม่และแตกต่างไปจากเพื่อน พร้อมทั้งครูคอยชมเชยเมื่อเด็กเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เด็กจึงเกิดความสุขสนุกสนานในการคิด และภาคภูมิใจกับวิธีการแก้ปัญหาที่แต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน นอกจากนั้นเด็กได้ช่วยกันวางแผนปฏิบัติกิจกรรมที่ตนเองคิดอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนอย่างง่ายที่เด็กสามารถปฏิบัติตามแผนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Mitchel and Kowalik (1999 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2563) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นวิธีการคิดและการแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ประกอบด้วย 1) การสร้างสรรค์ (Creative) คือ ความคิดที่ประกอบด้วยลักษณะที่แปลกใหม่ หรือลักษณะเฉพาะ ซึ่งผู้สร้างสรรค์จะต้องมีอย่างน้อยหนึ่งชนิดในการหาคำตอบ 2) ปัญหา (Problem) คือ สภาพการณ์ที่แสดงออกถึงความท้าทาย โอกาส หรือสิ่งที่ต้องให้ความสนใจ และ 3) การแก้ไข (Solving) คือ วิธีการในการวางแผนที่จะตอบคำถามดำเนินการประชุมหรือตัดสินใจกับปัญหา สอดคล้องกับ Isaksen et al. (1995 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2563) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นกรอบแนวคิดวิธีการที่ได้รับการออกแบบในการช่วยเหลือผู้แก้ปัญหาด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปสู่เป้าหมายด้วยความสำเร็จสามารถเอาชนะอุปสรรค และเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์

5.2.1.3 ด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา จากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เด็กมีความสามารถด้านการประเมินผลการแก้ปัญหาสูงขึ้นอย่างเด่นชัด เด็กสามารถร่วมกันเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหา

ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหา ซึ่งในแต่ละระยะคุณครูคอยกระตุ้นและช่วยเหลือเพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการเรียนรู้ เมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และร่วมกันบอกเหตุผลในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างมีความหมาย ทำให้เด็กทุกคนมีความมั่นใจในการแสดงออกทางความคิด การอธิบายเหตุผลของตนเองให้ผู้อื่นรับฟัง ซึ่งสอดคล้องกับ Parnes (1983, อ้างถึงใน พิมพ์พิชชา ศาสตราชัย, 2562) ได้กล่าวว่า แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงปัญหา แล้วนำมาพิจารณาหลาย ๆ ด้าน แล้วเลือกปัญหาที่สำคัญมาแก้ไข ผ่านการระดมความคิด ค้นหาวิธีการแก้ปัญหา เลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด แล้วนำมาพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถนำไปใช้และเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการประเมินผลการแก้ปัญหาให้ดีขึ้นเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับ นลินทิพย์ คชพงษ์ (2561) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ประกอบความคิดอนันต์ และความคิดเอกนัย ในรูปแบบและวิธีการที่ส่งเสริมกัน เน้นการคิดหาทางเลือกที่หลากหลาย แปลกใหม่และแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม ๆ เพื่อนำไปสู่การค้นพบและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพมากกว่าการแก้ปัญหาโดยทั่วไป

5.2.2 การเปรียบเทียบการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิถีกลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิถีมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกการคิด และการสังเกตสิ่งต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วน ได้ค้นพบปัญหาด้วยตนเอง พิจารณาหาสาเหตุของปัญหา และคิดหาคำตอบในการแก้ไขปัญหผ่านกระบวนการคิดที่หลากหลาย เด็กได้ฝึกการประเมินการแก้ปัญหา คิดอย่างรอบคอบ คิดเป็นระบบ ได้ออกแบบการวางแผน และปฏิบัติตามแผนด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2548) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิถีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยปรากฏว่าได้รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิถีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้นำหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิถีในด้านการนำไปใช้มีความเหมาะสมมากที่สุดในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม 4.75-4.80 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลองพบว่าคะแนนก่อนการทดลอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองมากขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิถีส่งผลให้พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน และผลการเปรียบเทียบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองโดยค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสามด้าน แสดงว่าการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิถีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดีกว่ารูปแบบการสอนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ นุชนันท์ เหล่าจารุงศ์ (2557) ได้พัฒนาหลักสูตรองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาหลักสูตรองค์พระปฐมเจดีย์เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง และนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวท้องถิ่นที่ใกล้ตัวเด็ก หลักสูตรประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ คือ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย โครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างเวลา โครงสร้างเนื้อหา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แผนการจัดประสบการณ์ 15 แผน ผลการทดลองใช้ นักเรียนมีความสนใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม ตัดสินใจเลือกคำถามหรือปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ สามารถคิดหาทางเลือกอย่างหลากหลาย และผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง

องค์พระปฐมเจดีย์มากขึ้น และมีความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หลังการใช้หลักสูตรองค์พระปฐมเจดีย์สูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กมีบทบาทในการระบุปัญหาและสาเหตุ คิดหาแนวทางการแก้ปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลาย มีส่วนร่วมในการทำปฏิบัติการกิจกรรม และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกด้าน สามารถอภิปรายผลตามรายด้านได้ดังนี้

5.2.2.1 ด้านการเข้าใจปัญหา เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีได้นำธรรมชาติและธรรมชาติประกอบมาหลอมรวมกันเพื่อนำไปสร้างเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เป็นการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัยในการคิดแก้ปัญหา ด้วยหลักธรรมทางพุทธศาสนา เน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เริ่มต้นจากการมีความตระหนักและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนนำไปสู่การคิด การแสวงหาความรู้ โดยใช้การคิดแบบแยกแยะ ผูกพันกายจิตใจ และปัญญา สอดคล้องกับ กุลณพัฒน์ พงษ์อรรถรัตน์ (2561) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธเป็นกระบวนการฝึกฝนอบรมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ครอบคลุมถึงความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ตรงกับความ เป็นจริงเกิดการพัฒนาระบวนการคิดนำไปสู่การฝึกฝน ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

5.2.2.2 ด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา การที่เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีความสามารถด้านการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุม เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธี เป็นการพัฒนาเด็กตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีครูเป็นกัลยาณมิตร คอยให้ความช่วยเหลือและให้เด็กได้คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความพยายามและเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ เน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางสติปัญญาของ Vygotsky (1886-1934 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2565) โดยเน้นความสำคัญของวัฒนธรรมและสังคม และการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาสติปัญญา ไวทือทสกี กล่าวว่า การเข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จะต้องเข้าใจวัฒนธรรมที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู เพราะตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์จะต้องได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลงานของมนุษย์ คือ “วัฒนธรรม” วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิตของพัฒนาการของเด็ก เป็นต้นว่าเด็กควรจะเรียนรู้อะไรบ้างควรจะมีความสามารถทางด้านใดบ้าง สถาบันสังคมต่าง ๆ ตั้งแต่ครอบครัวขึ้นไป ก็มีบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กแต่ละวัยจะเพิ่มสูงขึ้นสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคนได้ ก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก เช่น ญาติ หรือเพื่อนวัยเดียวกัน

5.2.2.3 ด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา จากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีทำให้เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีความสามารถด้านการประเมินผลการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และด้านการประเมินผลการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเป็นวิธีที่ฝึกฝนให้เด็กอยู่ในสถานการณ์ที่ให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น มีความท้าทาย กระตุ้นให้เด็กต้องการค้นคว้า เรียนรู้ และการปฏิบัติ ตลอดจนควรจำเป็นต้องมีบทบาทที่จะอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้เด็กได้คิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในสถานการณ์ที่หลากหลาย สามารถวางแผนเพื่อกำหนดยุทธวิธีในการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม สามารถให้เหตุผลในขั้นตอน การลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ใน การแก้ปัญหา และการอธิบายให้เหตุผลซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแก้ปัญหาอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับ พัทธรา พุ่มพชาติ (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยในกลุ่มที่ใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัยในกลุ่ม

ที่ใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัยในกลุ่มที่ใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 4 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองครั้งที่ 1 หลังการทดลองครั้งที่ 2 และการติดตามผลการทดลอง สูงขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้น และมีความคงทนของพฤติกรรมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในระยะติดตามผลการทดลอง จากผลการทดลองพบว่า เด็กปฐมวัยในกลุ่มที่ใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรม กระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการ การคิดหาเหตุผลในการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ตามระดับพัฒนาการและศักยภาพมาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ครูปฐมวัยที่ใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์มีความรู้ ความเข้าใจมีความสามารถในการเขียนแผนจัดประสบการณ์ และมีความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับเด็ก มีขั้นตอนวิธีการจัดกิจกรรม และการประเมินผลที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้วิธีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีเพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ดังนั้นครูที่สอนเด็กชั้นปฐมวัยหรือผู้ที่สนใจสามารถนำวิธีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีไปปรับประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของปฐมวัย

6.1.2 การจัดกิจกรรมเพื่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยควรอยู่อย่างถาวร ครูควรจัดกิจกรรมให้กับเด็กให้มีอิสระในการความคิดและการลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพิ่มความท้าทายความสามารถให้เด็กได้ใช้ความคิดที่หลากหลาย เด็กเป็นผู้กำหนดหรือออกแบบการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีครูคอยส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กทุกด้าน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในตนเองให้กับเด็ก และการเสริมแรงเด็กเชิงพฤติกรรมเมื่อเด็กแสดงออกเพื่อให้เด็กมั่นใจและภูมิใจในความคิดของตนเอง และจะส่งผลให้เด็กมีความกล้าแสดงออกและลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างเป็นระบบ

6.1.3 ช่วงระหว่างทำกิจกรรมต้องมีความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาในบางกิจกรรมที่เด็กยังสนใจและสนุกกับการเล่นหรือทำกิจกรรมควรให้อิสระไม่ควรเร่งรัดขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรมจนเกินไป

6.1.4 การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถี ครูต้องจัดเตรียมสื่อ/อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เพราะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจเด็กทำให้เด็กร่วมกิจกรรมอย่างเพลิดเพลิน สนุกสนาน และไม่เบื่อหน่าย ส่งผลให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีที่มีผลต่อความคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย เนื่องจากการให้เด็กสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ฝึกให้รู้จักเหตุและผลที่เกิดขึ้น ผ่านการเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือเรื่องราว และพิจารณาทุกสิ่งอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

6.2.2 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธรวิถีที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมแบบร่วมมือร่วมใจของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กได้ทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยกันระดมความคิด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมจนสำเร็จ

6.2.3 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมกลางแจ้งตามแนวคิดแบบลูสปาร์ท (Loose Parts Play) ที่มีผลต่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากการเรียนรู้โลกตามความเป็นจริงของเด็ก กระบวนการในการจัดการเล่นจำเป็นต้องอาศัยการคิดแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์ การร่วมมือในการทำกิจกรรม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

7. รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *รายงานการศึกษาสภาพการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย*. พริกหวานกราฟฟิค.
- กฤตยาณี ทองอัม. (2560). *การพัฒนาระบบการเรียนการสอนบนเว็บตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กุลณพัฒน์ พัญญูธรรมรัตน์. (2561). *การจัดการศึกษาปฐมวัย นโยบายและการจัดการเชิงพุทธบูรณาการ [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. (2548). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรม รักสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิศนา แคมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 24)*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินทิพย์ คชพงษ์. (2561). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นุชนันท์ เหล่าจรวงศ์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรองค์พระปฐมเจดีย์เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาเอกชัย วิสุทโธ. (2564). *พุทธวิธีในการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21*. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 7(2), 301-310.
- พัชรา พุ่มพชาติ. (2552). *การพัฒนาแบบการจัดการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2556). *การวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยแบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- พาสนา จุลรัตน์. (2564). *จิตวิทยาการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พิชชา ศาสตราชัย. (2562). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ส่งผลต่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม. (2558). *การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(2), 111-121.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2563). *การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 9-15 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โรงเรียนเมือยโสธร. (2565). *รายงานประเมินคุณภาพภายในโรงเรียนเมือยโสธร ปีการศึกษา 2564*. สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1.

วารุณี เรียนรู้. (2564). การพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ
พุทธวิธี เรื่อง แหล่งเรียนรู้ชุมชน โรงเรียนวัดสมุทรโคดม จังหวัดเพชรบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท].
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2565). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 14). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุปรียา อธิสรานนท์. (2558). พุทธวิธีการเสริมแรงพฤติกรรมการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัย. ใน ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์
(บ.ก), การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6 กลุ่มด้านมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์. 6(2), (น. 570-577). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
<http://journalgrad.ssrui.ac.th/index.php/5-02/article/view/280>